

sources for studying the ideological construction of the female image in the 1920s and 1930s. The paper emphasizes the importance of the combined analysis of the printed and visual media that allows to explore and describe developments in the interpretation of the gender as a result of certain socio-cultural transformations

Keywords: women's periodicals, posters, gender studies.

УДК 94(477)

Дояр Лариса Василівна,

кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник,
Державна наукова установа «Книжкова палата України
імені Івана Федорова»,
Київ, Україна

ВИРОБНИЧА ПЕРІОДИКА УКРАЇНИ 1917 Р.: АКЦЕНТУАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ НАСТРОЇВ ЩОДО РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОДІЙ

Порушено проблему контент-аналізу спеціалізованої виробничої періодики, що виходила на теренах України впродовж революційного 1917 р. Авторка опрацювала річний зшиток журналу «Гірничо-заводська справа», що був офіційним виданням Ради З'їзду промисловців гірничої галузі Півдня Росії, зроблено висновок, що редколегія журналу розглядала революції як контрпродуктивні суспільні події і поширювала серед своїх читачів ідеї громадянського миру та спокою заради збереження економічного потенціалу країни.

Ключові слова: виробничий журнал, урядова постанова, аналітична розвідка

Бурхливий революційний 1917 рік породив у суспільстві колишньої імператорської Росії різноманітні настрої: почуття коливалися від категоричного несприйняття і заперечення того, що відбулося, до ейфоричного захвату і захоплення карколомними революційними змінами. Трибуною для оприлюднення вкрай загострених почуттів на той час залишалася періодика. Так вже

склалося у світовій історії, що боротьба ідей безжалюбно винищує матеріальні блага, утворені поколіннями попередників.

На тлі цього загального суспільного запаморочення достатньо реалістично, на наш погляд, виглядає спеціалізована виробнича періодика 1917 р., яка у цьому контексті дотепер не розглядалася. Найбільш актуальні постреволуційні суспільні рефлексії ми знайшли у виданні Ради З'їзду промисловців гірничої галузі Півдня Росії, що виходило під назвою «Гірничо-заводська справа». Видання редагували голова Ради М. Ф. фон Дітмар, його заступник А. І. Фенін та керуючий справами Ради Б. М. Соколов. Редакція журналу знаходилася у Харкові, за адресою вул. Сумська, 20. Назване періодичне видання, вочевидь, мало свого постійного читача: на журнал оголошувалася внутрішня та закордонна підписка.

Упродовж 1917 р. журнал уміщував суто економічний контент, зокрема, поширював різноманітні урядові, адміністративні розпорядження, відомості про видобуток вугілля та вивіз марганцевої руди, інформацію про гірничо-заводські вантажі з Півдня Росії та економічну політику Тимчасового уряду, актуальну хроніку та бібліографію. Серед названих публікацій, подекуди, траплялися і дослідницькі розвідки, як-то, «Зростання заробітної плати гірників Німеччини за час війни» [4, с. 16355-16356]. У передноворічному номері уміщено «Положення про металургійну промисловість» [3, с. 16426–16427] і «Положення про Донецький басейн» [2, с. 16427–16429]. У контексті даної розвідки найбільший інтерес викликає аналітична публікація з доволі дивною назвою «Найближчі економічні наслідки «війни Півночі і Півдня»» [1, с. 16424–16425]. Цікаво, що у статті йдеться не про відомі події у США, а про наслідки Лютневої та Жовтневої 1917 р. революцій у Петрограді, які, загалом, призвели до руйнації господарського механізму імператорської Росії. Самовизначення України, хай і у статусі автономної частини Росії, призвело до втрати налагоджених економічних зв'язків, що болюче вдарило по населенню як Росії, так і України. У статті, зокрема, говорилося: «Південь і Північ Росії [у сучасному розумінні – Україна і Росія – Л.Д.] знаходяться у стані розриву дипломатичних стосунків і дуже часто у стані явної війни. Спостерігаються і військові зіткнення, і коронування

кордонів, і заборона вивозу, і боротьба у галузі грошового обігу. Все це вкрай важко віддзеркалюється на усіх сторонах російського життя. Південь і Північ пов'язані між собою численними народногосподарськими нитками. Південь Росії давав хліб, вугілля, метал. Північ була центром економічної політики – політики в галузі фінансів і грошового обігу. Боротьба між Радою [мається на увазі, Українська Центральна Рада – Л. Д.] і Новочеркаськом, з одного боку, і Радою Народних комісарів, з другого, якщо не обірвала, то зруйнувала цей зв'язок. Уряд Півдня, усвідомлюючи свою товарну перевагу над Північчю, намагається чинити перепони для проникнення на Північ хліба і палива, як наслідок, – напівголодний стан населення у таких центрах, як Москва. Спроба встановити кордон руйнує товарообмін, обмін рухомого складу у залізничних мережах, остаточно порушено режим завантаження і розвантаження вагонів. З іншого боку, Північ, окрім каральних загонів, має у своїх руках такий засіб боротьби, як відмову надсилати грошові знаки воюючим урядам та відмову надавати Півдню фінансову підтримку. Як наслідок, Рада після безрезультатного телеграфного звернення, яке більшовики сприйняли зі злорадством, почала друкувати власні гроші. Те саме вирішив робити і Новочеркаськ. Таким чином, ми ризикуємо потрапити у таке становище, що у нас будуть ходити гроші чотирьох категорій: 1) старі «з портретами»; 2) гроші Керенського; 3) гроші Ради; 4) гроші Новочеркаська. Можна собі уявити, який утвориться сумбур у нашому грошовому обігу, враховуючи розпад державної влади. ... без донецького палива Північ замерзне, але й південна вугільна промисловість, обмежена рамками лише південного ринку, також завмре. Росія являє собою економічно цілісний організм, і будь-які руйнації цієї цілісності смертельно-хворобливо відгукуються на усіх частинах Росії ... і лише *tertius gaudens* зі злорадством і жадібністю чекають тієї хвилини, коли доведена до кінця братовбивча війна здійснить його давнішню мрію перетворення Росії на німецьку колонію» [1, с. 16424-16425]. Саме так міркували представники гірничої галузі у далекому 1917 р. Ігноруючи ідеї національного державного будівництва, промисловці-важковики опікувалися, насамперед, збереженням господарського функціону, життєздатність якого, вочевидь, була для них найвищим

пріоритетом. Хоча, і у цьому раціональному економічному аналізі знайшов місце політичний нюанс – отримувачем дивідентів від розвалу імператорської Росії названо Німеччину, що протистояла Росії у Першій світовій війні.

Отже, видавці одного з найвагоміших виробничих видань 1917 р., м'яко кажучи, не були у захваті від тогочасних революційних подій і поширювали серед своїх читачів позиції, спрямовані на збереження економічного потенціалу країни. Цілковита аполітичність журналу «Гірничо-заводська справа» давала хиби лише у зовнішньополітичному аспекті. Однак, визначаючи закордонного ворога, редколегія відкидала ідею внутрішньої боротьби як позбавлену раціоналізму та адекватності.

Список використаної літератури

1. Найближчі економічні наслідки «війни Півночі і Півдня» // Горно-заводское дело. – 1917. – № 40–42. – С. 16424–16425.
2. Положення про Донецький басейн // Горно-заводское дело. – 1917. – № 40–42. – С. 16427–16429.
3. Положення про металургійну промисловість // Горно-заводское дело. – 1917. – № 40–42. – С. 16426–16427.
4. Ріст заробітної плати гірників Німеччини // Горно-заводское дело. – 1917. – № 36–37. – С. 16355–16356.

References:

1. (1917). Naiblyzhchi ekonomichni naslidky “viiny Pivnochi i Pivdnia” [The Immediate Economic Consequences of the “War of the North and South”]. *Gorno-zavodskoe delo* [Mining and Metallurgical Work], 40-42, 16424–16425. [In Ukrainian].
2. (1917). Polozhennia pro Donetskyi basein [Regulations on the Donetsk Basin]. *Gorno-zavodskoe delo* [Mining and Metallurgical Work], 40-42, 16427-16429. [In Ukrainian].
3. (1917). *Polozhennia pro metalurhiinu promyslovist* [Regulations on the metallurgical industry]. *Gorno-zavodskoe delo* [Mining and Metallurgical Work], 40-42, 16426-16427. [In Ukrainian].
4. (1917). *Rist zarobitnoii platy hirnykiv Nimechchyny* [The Wages Growth of Miners in Germany]. *Gorno-zavodskoe delo* [Mining and Metallurgical Work], 36-37, 16355–16356. [In Ukrainian].

UDC 94(477)

Doiar Larysa,

Candidate of Sciences, Associate Professor, Senior Research Fellow,

Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine, State Research Institution,
Kyiv, Ukraine

**INDUSTRIAL PERIODICALS OF 1917 UKRAINE:
THE ACCENTUATION OF PUBLIC SENTIMENT ON
REVOLUTIONARY EVENTS**

This article regards the problem of content analysis of specialized production periodicals that came out on the territory of Ukraine during the revolutionary 1917. The author worked out the annual binding of the «Mining industry», an official publication of the Council of the Congress of Industrialists of the Mining Industry of the South of Russia, and concluded that the editorial board of the magazine considered the revolution as counterproductive social events and circulated among its readers the idea of civil peace and tranquility in order to preserve the country's economic potential.

Keywords: production magazine, government resolution, analytical study.

УДК 027.54(4УКР–25)НБУВ:025.719:070(477):[07:005.591]

Дригайло Сергій Васильович,

кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Київ, Україна

Носкіна Наталія Миколаївна,

завідувач відділу,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Київ, Україна

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФОНДУ ГАЗЕТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО У СВІТЛІ ЗАКОНУ
УКРАЇНИ «ПРО РЕФОРМУ ДЕРЖАВНИХ КОМУНАЛЬНИХ
ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ»**

Розглянуто питання формування газетного фонду Національної Бібліотеки України імені В. І. Вернадського у період незалежності України. Висвітлено проблеми пов'язані з надходженням обов'язкового примір-